

Методичний коментар до уроку “Фантазії та експерименти”

Кольорові експерименти

Фантазійне вітання

Сьогодні ми фантазуємо та експериментуємо. Як гадаєте, як ми можемо привітатися в такий день?

Запропонуйте дітям влаштувати фестиваль фантастичних вітань.

- Яка музика найкраще пасуватиме до таких вітань? Які рухи будуть найдоречнішими?

Діти можуть не лише вибрати музику з уже вивчених цього чи минулого року творів, а й наспівати свою або зіграти її на шумових музичних інструментах.

Знайомимося з художником

Соня Делоне — французька художниця-абстракціоністка народилася в Україні. Вона ніколи не забувала свою Батьківщину. Художницю вважають “першою леді абстракціонізму”, найвидатнішою дизайнеркою свого часу, найяскравішою представницею напряму арт-деко. Саме Соня Делоне є першою художницею, яка мала персональну виставку в Луврі, стала офіцером Ордена Почесного легіону — найвищої нагороди Франції.

Здібності Соні до малювання помітив її шкільний учитель образотворчого мистецтва, і в 1903 році 18-річна дівчина вирушила до Художньої академії Карлсруе в Німеччині. Продовжила навчання в Парижі, у приватній художній школі “Академія Ла Палетт”. Саме там вона почала експериментувати, на це її надихнули твори Вінсента ван Гога, Поля Гогена, інтер’єри паризьких кафе, портрети, натюрморти, вона багато часу проводила в художніх галереях, де вчилася на найкращих зразках світового мистецтва.

Незабаром Соня одружилася з художником-абстракціоністом Робером Делоне. Саме він сприяв першим серйозним спробам художниці в живописі.

Одного разу молода турботлива матуся Соня Делоне вирішила зшити дитинці оригінальну веселу ковдру, використовуючи техніку клаптикового шиття, яку підгледіла в українських хатах. Ковдра так сподобалася обом художникам, що вони вирішили перенести цей принцип поєднання клаптиків (геометричних фігур) у живопис. Відтоді Соня Делоне виконувала всі свої роботи в такому стилі.

У 1916 році художниця вразила всіх, представивши на Паризькому осінньому салоні предмети ужиткового мистецтва, виконані в новому стилі. Потім Соня Делоне створювала моделі одягу та взуття, розфарбовувала автомобілі, виготовляла театральні костюми, ткала килими, ілюструвала книжки тощо. Усі найсміливіші задуми Соні виявлялися вдалими! Тож художниця відкрила ательє мод і магазин, у якому була також моделлю — сама демонструвала власні моделі одягу.

Своїм дизайнерським талантом українка Соня Делоне підкорила законодавця моди — Париж. А в 1925 році провідний журнал мод “Vogue” надрукував ілюстрацію однієї з моделей Соні на обкладинці. Це був справжній успіх! Так Соня Делоне стала однією з найвидатніших європейських майстрів арт-деко, чії творчі знахідки й відкриття одразу швидко поширювалися в дизайні, кераміці, сценографії, рекламі тощо.

Художниця стала однією з перших, хто поєднав мистецтво і моду, живопис і звичні нам речі. Енергія і невгамовна фантазія давали їй змогу братися за найсмівливіші проекти — вона стала успішним книжковим графіком, дизайнеркою сценічних костюмів, а ще Соня розробляла унікальні візерунки для тканин от-кутюр.

Соня Делоне з чоловіком заклали основи нової художньої концепції, яка радикально відрізняється від тієї, що існувала не одне століття. Самим лише кольором вони навчилися передавати і нове сприйняття простору, і динаміку матеріалу.

Соня Делоне ніколи не забувала Україну: яскраві спогади про Батьківщину — сніг, жовті соняшники, мальви під стіною бабусиної хати — усе це відобразилося у творах художниці.

Геометричні картини

Майстри не лише зберігають традиції, а й фантазують, вигадують нове. Колись у майбутньому їхні сміливі експерименти вважатимуть традиціями сивої давнини.

Роздивіться яскраві строкаті картини художниці Соні Делоне (презентація "[Вернісаж картин Соні Делоне](#)") та поміркуйте, що унікального в її стилі малювання.

На перший погляд на картинах — яскраві кола, дуги, смужки. Та якщо придивитися уважніше, упізнаємо фігури людей, тварин...

- Чим ці картини дивують? Чи цікаво їх розглядати? Чому?
- Яке враження у вас від цих картин?
- Чим твори Соні Делоне відрізняються від тих, що ми роздивлялися раніше?
- На які картини вони найбільш схожі? Чим саме?
- Як упізнати картини Соні Делоне?
- Які геометричні фігури можна розгледіти на картині?
- Як гадаєте, чому саме круги обрала художниця? А які геометричні фігури обрали б ви?
- Які барви добирає художниця? Як поєднує їх?

Ознайомлюємося з мистецькими термінами

Арт-деко (у перекладі з французької "декоративне мистецтво") — мистецька течія першої половини ХХ століття, розвивалася здебільшого в архітектурі, декоративному мистецтві, моді та живописі. Для стилю арт-деко характерні точні закономірності, геометричні візерунки, сміливі зигзагоподібні лінії, яскраві орнаменти, етнічні мотиви, розкіш, коштовні сучасні матеріали тощо.

Абстракціонізм — безпредметне мистецтво — одна з течій мистецтва початку ХХ ст. Основні ознаки — відхід від ілюзорно-предметного зображення, абсолютизація чистого враження та самовираження митця засобами геометричних фігур, ліній, кольорових плям, звуків.

- Знайдіть у картинах Соні Делоне ознаки арт-деко та абстракціонізму.
- Чи бачили ви раніше такі твори мистецтва? Де саме?

Експериментуємо з кольорами та формами

Художниця помітила, що барви візуально змінюються, коли опиняються на кольоровому тлі чи одна біля одної, чи коли обведені контуром іншого кольору. Переконайтеся в цьому дітям допоможе завдання 1 на с. 16 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

1. Візьміть два однакові сині аркуші й на кожен прикріпіть два однакові за розміром круги: жовтий і червоний. Чи не здається тепер, що кола різні за розміром? Яке видається більшим?

2. На синій і червоний аркуші наклейте дві однакові фігури однакового жовтого кольору. Чи не здається, що жовті фігури мають різні відтінки?

- А що відбудеться, якщо взяти інші геометричні фігури — квадрати, трикутники, прямокутники, п'ятикутники тощо?
- Поекспериментуйте з різними кольорами — візьміть темну фігуру на світлому тлі або ж навпаки.

Тепер можна перейти до складніших експериментів. Виріжте з різноколірного паперу різні геометричні фігури й накладайте їх одну на одну, створюйте різні поєднання, частково однією фігурою перекривайте кілька інших.

- Як змінюється ваше сприйняття кольору від різних поєднань?
- А якщо змінювати тло? Аплікація на темному тлі яскравими теплими фігурами чи фігурами холодних кольорів? Чи навпаки?
- Перекладайте фігури доти, доки композиція вам не сподобається.
- Тепер можна наклеїти фігури на тло й отримати власну абстрактну композицію.
- Як ви її назвете?

3 картини на тканину

Результати своїх експериментів з кольорами Соня перенесла на тканину і розробила проекти одягу. І от диво: люди, вбрані у створені нею пальта, костюми, плаття, перетворювалися на живі витвори мистецтва. Ритм їхніх рухів підкреслювали кольорові плями та лінії.

Соня Делоне створила такий стиль одягу, що вабив око і вражав сміливістю. Вона відкрила свій Дім моди в Мадриді (Іспанія), а ще малювала книжкові ілюстрації, ткала килими і придумувала оформлення автомобілів (презентація ["Модні експерименти Соні Делоне"](#)).

Поекспериментуйте з кольором і формою: створіть ескіз одягу та розпишіть його у стилі Соні Делоне або вигадайте щось своє. Можете розписати автомобіль знайомої марки або вигадати свій розписний автомобіль майбутнього, а можете створити незвичайну картину, меблі, побутову техніку, посуд тощо.

Стати супердизайнером і створити у вигаданому стилі куточок міста допоможе завдання на с. 17 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

Запропонуйте дітям влаштувати виставку абстрактного мистецтва, де яскраві візерунки прикрашатимуть не зали картинних галерей, а предмети, які ми

використовуємо в житті. Діти стануть екскурсоводами і зможуть розповісти про свої творчі задуми.

- Яку річ ви хотіли б мати у своїй квартирі? Чому?

Цю роботу можна продовжити

Запропонуйте дітям дослідити твори інших художників-абстракціоністів або продовжити створювати власну галерею, вигадуючи різні цікаві несподіванки.